

نا بۆ سوپای تورکی له موسل و کەرکوک !

هه‌ندازیار بروسکه ئیبراهیم

به‌پێژ سه‌رۆک کۆمار جۆرج ده‌بلیۆ بوش

پێش هه‌موو شتیێک ده‌خوایم به‌ ناوی کۆنگره‌ی نیشتمانی کوردستان و گه‌لی کورد، و به‌ بۆنه‌ی ساڵی 2003 هه‌و پیرۆزبایتان پێشکێش بکه‌م، به‌ تابه‌تی هیوای سه‌رکه‌وتنتان بۆ ده‌خوایین له‌ جه‌نگه‌که‌تاندا دژی تیرۆریزم، که‌ ده‌یان ساڵه‌ کاریکردوه‌ته‌ سه‌ر ولاتی ئیমে‌ی به‌شکراو و داگیرکراو، چونکه‌ ولاتانی تۆتالیته‌یر و تیرۆریسته‌، به‌ خۆسه‌پاندنیان به‌ سه‌رماندا، هه‌ولیان داوه‌ ئیمه‌ له‌ ناو به‌رن. هه‌روه‌ها هیوادارین که‌ خۆتان و هاوپه‌یمانانه‌کانتان سه‌رکه‌وتوبین له‌ لابردنی ده‌سه‌لات و گشت چه‌که‌ گه‌لکۆژه‌کانی سه‌دام حسیین له‌ عێراقدا، به‌ تابه‌تی چه‌کی کیمیایی که‌ سه‌دام چه‌ندین جار دژی گه‌لی کورد به‌ کاری هیناوه‌ و هه‌زاران که‌سی کوشتوه‌، یان به‌ خه‌ستی برینداریکردوون. هه‌روا هیوادارین که‌ ئیوه‌ چی له‌ تواناتاندا هه‌یه‌ به‌ کاربیه‌یتن بۆ په‌ره‌پێدانی دیمۆکراسی له‌ رۆژه‌لاتی نزیك و ناوه‌پاستدا، تاكو گه‌لی کوردیش بتوانن مافی دیاریکردنی چاره‌نووسی خۆیان به‌ده‌ستبیه‌ین که‌ مافیکی سروشتی خۆیان.

کۆنگره‌ی نیشتمانی کوردستان *KNC*، ریکخواییکی ناپارتییانه‌یه‌ که‌ باره‌گای له‌ لهنده‌نه‌ و له‌ ساڵی 1985 دا به‌ ئامانجی یه‌کخستنی هه‌موو ریکخوا و پارتی و که‌سایه‌تییه‌ کورده‌کانی سه‌رتاسه‌ری کوردستان له‌ ژێر یه‌ک سایه‌دا دامه‌زراوه‌ بۆ نوینه‌رایه‌تییه‌ک که‌ به‌کاری به‌رژه‌وه‌ندی و مافه‌کانی دیاریکردنی چاره‌نووسی گه‌لی کورد له‌ به‌رده‌م جیهاندا هه‌لبسته‌.

گه‌لی کورد یه‌کجار په‌شیوه‌ له‌ هه‌واله‌کانی پلانی جۆراوجۆر بۆ بنیاتنانه‌وه‌ی عێراق، چونکه‌ ئه‌م رووداوانه‌ی دوایی له‌ لایه‌که‌وه‌ هه‌لیک بۆ کورده‌کان و، له‌ لایه‌کی دیشه‌وه‌ بارودۆخیکی پرهمه‌ترسییان خولقاندوه‌ بۆی.

به‌ رای ئیمه‌ بنیاتنانه‌وه‌ی عێراق کاتیێک سه‌رکه‌وتوو ده‌بیته‌ که‌ له‌ سه‌ر بناخه‌ی گه‌لی عێراق دامه‌زرابی، نه‌ک پارتییه‌کان. چۆنکه‌ بۆ نمونه‌، له‌ خواری کوردستاندا ئه‌م پارتییانه‌ ته‌نیا به‌ ئاستیکی زۆر که‌م ره‌نگدانه‌وه‌ی داخواییه‌کانی گه‌لی کوردن بۆ شیوه‌پێدانی داهاوویان، هه‌ر له‌ به‌ر ئه‌مه‌شه‌ که‌ ناتوانن به‌ شیوه‌یه‌کی ره‌زامه‌ندانه‌ نوینه‌رایه‌تییه‌ به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی نه‌ته‌وه‌ی کورد بکه‌ن.

ئه‌گه‌ر ئه‌م پارتییه‌ کوردییانه‌ ئیستا مۆله‌ته‌ به‌ له‌شکری ترکان به‌دن که‌ له‌ خواری کوردستاندا مه‌شق بکه‌ن، ته‌نیا بۆ به‌رژه‌وه‌ندی پارتییه‌کانی خۆیان ده‌جوولینه‌وه‌، چۆنکه‌ دانیشتوانی کورد به‌ هیچ جۆریک رازی نابن که‌ به‌شیکی دی له‌ نیشتمانه‌که‌یان له‌ لایه‌ن ترکه‌وه‌ داگیرکریته‌. سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش بپاری و ته‌نیا له‌ سه‌ر بناخه‌ی ده‌نگدانی دیمۆکراتی و ئازادی و له‌ ژێر چاودیرییه‌کی نیوده‌وله‌تییه‌دا ده‌بیته‌. پارتییه‌کان مافی ئه‌وه‌یان نییه‌ که‌ بپاریکی مه‌ترسیدار و گرنکی وا به‌دن به‌بی ئه‌وه‌ی پێشه‌کی مۆله‌تی هه‌لسه‌نگانه‌ی دیمۆکراتی و ئازادانه‌ی خه‌لک به‌دن به‌ شیوه‌ی ریفراوندۆمیکي ژێر چاودیری نیوده‌وله‌تییه‌.

چه‌ندین سه‌ته‌یه‌ که‌ گه‌لی کورد له‌ راستییه‌ ده‌نالین که‌ نیشه‌جیکه‌یان جیگه‌ی ناکوکی ولاتانی دراوسی و هه‌ک ترکیا و ئێران و داگیرکه‌رانی دی کوردستانه‌. ئه‌گه‌ر لایه‌نی ترکی، موسل و کەرکوک داگیر بکات، ئه‌مه‌ ده‌بیته‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ دره‌نگ یان زوو هه‌موو خواری کوردستان به‌خۆیه‌وه‌ بلکینیت و ئه‌و ده‌مه‌ ده‌وله‌تی ئێرانی بنچینه‌ په‌سینی ئایینی و تۆتالیته‌یریش داوای به‌شی زیاتری خۆی له‌ پارچه‌کانی کوردستان بکات و، له‌ جیاتی ئه‌وه‌ی ئاشتی له‌ ناوچه‌که‌دا گه‌شه‌ بکات، ئه‌مه‌ ده‌بیته‌ هۆی خولقاندنی تیشکۆیه‌کی پرهمه‌ترسی نوێ.

نمونه‌کانی قه‌برس و باکووری کوردستان نیشانه‌یه‌کی رۆن بۆ هه‌مووان که‌ بۆ دانیشتوانی ناوچه‌ چی روو ده‌دات. ئه‌گه‌ر سوپای ترک خاکی بیگانه‌ داگیر بکات، ئه‌مه‌ نه‌ک هه‌ر ده‌بیته‌ هۆی وێرانکاری ئابووری ئه‌و ناوچه‌، به‌لکو کوژکاری و

داپلۆسینیش. ههروهه هاخۆسه پاندنیکى درێژخایه نى ترك به سهر دهسه لاتدا كه به پێچهوانه ی هه موو هۆكارى كى رامیارى و ئابوورییه وه ده بێت. له كاتێكدا كه خواروو كوردستان توانیویه تى له ماوه یه كى كه مدا دژى هه موو ته گه ره یه ك په ره بسینیت، له كاتێكدا باكوورى كوردستان نهك هه ره به سه تراوه یی، به لكو له بارودۆخى بیده رامه تى دایه كه ده یان سا له به ره و خراپتریش ده چیت.

له بهر ئه وه ی كه شاره كانى موسل و كه ركوك، چ له روانگه ی میژووی و چ جوگرافیا یی، هه میشه به شیک بوون له كوردستان و زۆریه ی دانیشتوانیان كورد بوون، به لام زۆر له م دانیشتوانه كوردانه بوونه ته قوریانى رامیاریه كانى راگوێزانی سه دام حسین، له بهر ئه وه، نهك هه ره پێویسته له و دانیشتوانه ی ئه مۆ پېرسریت سه باره ت به دواروژی ئه م ناوچانه، به لكو له و دانیشتوانانه ی كه لییان ده ركراون. به لام بیگومان ئه گه ره بواری له شكری ترك بدریت كه موسل و كه ركوك داگیر بكات، ئه وان شالوویكى "پاكرارى ره گه ز" ی وهك ئه وه ی قېرس و باكوورى كوردستان (رۆژه لاتی تركیا) هه لده گێرسین و، وه هه موو ئه و كوردانه راده گوێزن كه سه دام تا ئیستا نه توانیوه ده ریان بكات. ئه مه ش تاكو له ئه نجامدا به ناوی توركمانه كانه وه داواى هه موو شتیک بۆ خۆیان بكن تاكو ترك له و خاكانه دا نیشه جى بكن.

ته نانه ت له بهر ئه وه ندى توركمانه كانى نیشه جى عێراقیشه ئه گه ره به زووترین كات پرسیار له خه لكه كه خۆى بكریت. له بهر ئه وه ی كه به بى ئاماریك هه یچ ژماره یه كى راستیانه ی گروپه جوراوجۆره كانى دانیشتوانى ئه م ناوچانه نازانیت، حكومه تى ترك بى ئابروانه كه لكى له م دۆخه وه رگرتوه و فره پۆیه كى زۆر له ژماره ی كه مایه تى توركمانه كان ده كات و هه ول دده ات كه توركمانه كان بۆ بهر ئه وه ندى خۆى به كار بهینیت. له راستیدا زۆریه ی توركمانه كان هه ستى به سه تراویان به كورده وه هه یه و چه ز ده كن كه به یه كه وه له سایه ی رژیمیكى دیمۆكراتى و ئازاددا بژین. ته نها ژماره یه كى كه م له توركمانه كان بواری ئه وه دده ن كه بۆ مه به سه كه كانى تركیا به كار بهینرین.

به شیوه یه كى سه ره كى، ولاته یه كگرتوه كانى ئه مرىكا و یه كیتى ئه وروپا ناتوانن پشت به هاو په یمانى تى تركیا به سه تن، چۆنكه تا ئیستا تركیا هه یچ چه زىكان، نه له رووخاندنى سه دام حسین و نه له په ره سه ندنى ئازادى و دیمۆكراتى ناوچه كه دا پێشان نه داوه.

به لكو به پێچه وان وه بایه خى بهر ئه وه ندى تركیا به شیوه یه كى سه ره كى ناوچه كوردیه نه وتیه كانى كه ركوك و موسله و بۆ دانه مه زاندنى ده وله تىكى سه ره به خۆى كورده له خوارووی كوردستان. له روانگه ی تركه وه، ٤٠ ملیۆن كورد هه رگیز و به هه یچ جۆرىك نابیت سه ره به خۆى و خۆكهمپانى به ده ست بێنن و ترك به رده وام ده بن له كه لك وه رگرتن له هه موو هه لىك بۆ زیان گه یاندن به بهر ئه وه ندى گه لى كورد.

ده مارگى رى ترك به رامبه ر دۆژمنایه تى خه یالانه ی كورد، ده یان سا له بووه ته هۆى چه قین و هه لاوسانى كى تیژپه وى ئابووه ی و په ره سه ندنى هه ژارى به كۆمه ل له هه موو تركیادا، له كاتێكدا كه ئه گه ره دان به مافى گه لى كوردا بنزیت، هاوكاریه كى ئاشتیانه و ئابوورییه كى په ره سه ندووى وا دروست ده بیت كه له بهر ئه وه ندى هه ردوو گه لدا ده بیت.

هه ره ك وه زىرى ده ره وه ی بریتانى جاك سترۆو له م دوا ییه دا رایگه یاند سه باره ت به لیپرسراوى میژووی بریتانىا به رامبه ر عیراق، ئه م بارودۆخه ئالۆزه ی ئیستای رۆژه لاتی نزیك و ناوه پاست سه ره نجامى نه خشه كیشانى به هه وه سى سنوره كان و دروست كردنى ولاتانى پاش شه رى یه كه مى جیهانیه. هه له ی مه ترسیدارى وه ها نابیت جارى كى دى له م كاته ی ئیستادا بواری پێدريت.

سه ره پرای ئه وه ش ده بى بنیاتیكى دیمۆكراتى نوێ و ده وله تى ئازاد بخولقیتریت له سه ر بناخه ی ریفرا ندۆم و ئامیر، بى گویدانه ئه و رژیمه دى كاتۆرى و خوینرێژانه ی ناوچه كه، كه پێویسته چیتر ولاته یه كگرتوه كان و حكومه ته كانى ئه وروپا چاوپۆشى له سه ركوتكارى یان بكن.

بیهوده ده بیته که ههول بدریته به زۆر دهوله تی فره په گه زی عیراق بیاریزیته، که به شیوه یه کی دستکرد پاش جهنگی جیهانی یه که م خولقی نراوه. به لام دامه زانندی دهوله تیکی سه ره خۆ له خواروی کوردستاندا ده بیته هۆکاریکی ئاسوده یی که له وانه یه پال بنیته به دیمۆکراتکردنی هه موو ناوچه که وه و ده شبیته هاوکاریکی پشتپییه سترای و لاته یگر نووه کان و ئه وروپا، به تایبه تی له رۆناکی ئه و راستیه دا که له سالی رابردو دا بناخه یه کی رامیاری دیمۆکراتی داریژراوه و دانیشتیوانی ناوچه که به رده وامن له هیوا به ستن به یارمه تی رۆژاواوه، هه رچه نده که جار له دوی جار له م لایه نده دا به ره نگاری ناهومی دی ناخۆش بوونه ته وه.

به پیز سه رۆکۆمار، ئیمه هیوادارین که حکومه ته که تان لپرسراوی خۆی به رامبه ر گه لی کورد به شیوه یه کی گونجاو ره چاویگریته و ئیوه ش چی له تواناندا هه یه به کاری بهینن بۆ پشتگیری ۴۰ ملیۆن کورد بۆ داکۆکیکردن له مافی مرۆفانه و ئاوه دانیا نه یان وه که له بپروانامه ی نه ته وه یه کگرتووه کاندایاریکراوه.

له گه ل باشتین ئاواتاندا بۆ سه رکه وتویی حکومه تان.

دلسۆزتان

سه رۆکی کاروباری ده ره وه ی کۆنگره ی نیشتمانی کوردستان

۲۰۰۳-۱-۱۴

تیبینی کوردستان نیت:

مه رج نه ئه م نووسینه له گه ل بیرو بۆ چونی نه ته وایه تیماندا نیت، که بۆ چونی (کوردستان نیت)ه، به لام به هۆی پروا بوونمان به نازادی ده ربهرینه وه، بلاویده که یه نه وه له گه ل ریز و خۆشه و یستیماندا بۆ پارێزهرانی بیرو نه ته وایه تی و خه باتکارانی نه م رینگه یه.

نه م تیبینی له ژیر هه موو نووسیتیکدا ده نووسریت..... ۲۰۰۳-۱-۱۵